

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 450-1912)

Originalt emne

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen/Gasledninger og Gasleverancer

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 5. december 1912](#)
- 2) [Byrådsmødet den 12. december 1912](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 5. december 1912 - side 6

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 450-1912)

Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet om at tiltræde følgende Overenskomst med Vejlbj Sogneraad angaaende Levering af Gas til Vejlbj Kommune:

"Imellem Vejlbj Sogneraad og Udvalget for Aarhus Belysningsvæsen paa Aarhus Byraads Vegne er, under Forbehold af Byraadets og Amdtsraadets Approbation, indgaaet følgende Overenskomst:

§ 1

Aarhus Kommune forpligter sig til for et Tidsrum af 13 Aar fra 1ste Oktober 1913 at forsyne Vejlbj Kommune med Gas til en Pris af 10 Øre pr. Kubikmeter, maalt gennem en i Sindssygehospitalets Maalerhus anbragt Hovedmaaler.

Forhøjes Gasprisen i Aarhus paa Grund af Stigning i Kulprisen, sker der en tilsvarende Forhøjelse i Gasprisen for Vejlbj, saalænge denne højere Kulkontrakt er gældende.

Saafermt Forbruget indenfor et Regnskabsaar overstiger 150000 Kubikmeter, nedsættes Prisen til 9 Øre pr. Kubikmeter.

§ 2.

Vejlby Sogneraad lader nedlægge Ledningsnettet efter Hovedmaaleren. Vedligeholdelsen af Forsyningsledningen forinden Hovedmaaleren paahviler Aarhus Kommune, medens Vedligeholdelsen af Ledningsnettet efter Hovedmaaleren paahviler Vejlbys Kommune.

§ 3.

For at Gasforsyningen kan være tilfredsstillende, forpligter Byraadet sig til at levere Gassen med et Tryk af mindst 18 Linier, maalt umiddelbart efter Hovedmaaleren, kan dette Tryk ikke opnaas ved den i Maalerhuset anbragte Trykforøger, forpligter Byraadet sig til for Aarhus Kommunes Regning at nedlægge en større Forsyningsledning, dog forlænges i saa Fald den i § 1 nævnte Kontraktperiode med 10 Aar. Skulde dette Tilfælde indtræffe efter Udgangen af Aaret 1920, skal Byraadet dog forud meddele Vejlbys Sogneraad, at en ny Ledning agtes anlagt, og Sogneraadet kan da, om det foretrækker det, straks opsig denne Overenskomst til Ophør 1 Aar efter, naar Beslutningen herom meddeles Aarhus Byraad inden en Maaned efter Modtagelsen af dettes ovennævnte Meddelelse. Benytter Sogneraadet denne Ret til at bringe Overenskomsten til Ophør, har Byraadet naturligvis ingen Pligt til at nedlægge den ny Ledning. I modsat Fald bliver denne snarest at nedlægge.

§ 4.

Opnaas der ikke Tilladelse til at anbringe Hovedmaaleren i Sindssygehospitalets Maalerhus, samt Tilladelse til at føre Ledningen efter Hovedmaaleren over Sindssygehospitalets Grund til nærmeste offentlige Vej, afgiver Vejlbys Kommune uden Vederlag en passende Grund i Nærheden af Sindssygehospitalet til Opførelse af et Maalerhus, der opføres af Vejlbys Kommune, medens Hovedmaalerens Anskaffelse og Vedligeholdelse paahviler Aarhus Kommune.

§ 3.

Skulde Gasforsyningen nogensinde blive utilstrækkelig strækkelig eller helt ophøre enten ved Krigsoverlast, Naturbegivenheder, Strejker og Lockout, Eksplosion af Gasværket eller lignende hidrørende Aarsag, er Aarhus Kommune i nævnte Tilfælde fritaget for Erstatningsansvar, men Kommunen har Pligt til efter yderste Evne snarest at søge Gasforsyningen bragt i Orden.

§ 6.

Betalingen for Gassen erlægges kvartalsvis.

§ 7

Saalænge denne Overenskomst er gældende, maa Vejlby Sogneraad ikke give Nogen Ret til at nedlægge Gasledninger i Vejlby Kommunes Veje til Forsyning af Vejlby Kommunes Beboere med Gas fra andre end Aarhus Kommunes Gasværk. Vejlby Kommune maa derhos ikke i samme Tidsrum selv anlægge noget Gasværk, der tages i Brug forinden Kontraktens Udløb.

§ 8

Aarhus Kommune forpligter sig til at levere Gassen med en Varmeevne af mindst 4800 Kalorier pr. Kubikmeter.

§ 9

Enhver Meningsforskel mellem Byraadet og Sogneraadet i Anledning af denne Kontrakt, de i denne omhandlede Forhold, eller om det ved Kontrakten stiftede indbyrdes Retsforhold, kort sagt enhver Meningsforskel eller Tvist, som denne Kontrakt og den i samme omhandlede Gasforsyning maatte give Anledning til, afgøres med bindende Virkning for begge Parter af en Voldgift paa 2 sagkyndige og uvidige Mænd, hvoraf hver af Parterne vælger den ene. Vælger den ene Part ikke sin Voldgiftsmand inden 8 Dage efter, at Parten af den anden Part er opfordret dertil, vælges denne Mand af Retten paa den anden Parts Begæring. Inden Mændene paabegynder Forretningen, udvælger de en Opmand; kan de ikke enes om Valget af denne, udmeldes han af Bestyrelsen for Dansk Ingeniørforening eller, om denne maatte nægte at foretage Valget, af Retten. Voldgiftsmændenes eventuelt Opmandens Kendelse - der tillige skal indeholde Bestemmelse om, hvem der skal betale Voldgiftens Omkostninger - er endelig og verbindende for Parterne.

§ 10.

Af Hensyn til Kontraktens Stempling bemærkes, at det aarlige Gasforbrug ikke antages at ville overstige 100000 Kubikmeter. Prisen herfor udgør 10000 Kroner - Ti Tusind Kroner -, der 13 Gange taget udgør 130000 Kroner, hvorefter Overenskomsten bliver at stemple med 26 Kroner, som betales med Halvdelen af Sogneraadet og Halvdelen af Aarhus Kommune."

Samuelson meddelte, at Udvalget havde holdt en Del Møder med et af Vejlbys Sogneraad nedsat Udvalg, og at Resultatet af disse Møder var den foreliggende Kontrakt, som Udvalget kunde anbefale til Godkendelse. Udvalget ansaa Leverancen for en god Forretning for Aarhus, da den ikke bevirkede nogen Udgift, før Ledningen derud blev for lille, og man i saa Fald vilde være Herre over, om der skulde lægges en ny Ledning, eller man vilde afbryde Forholdet.

Mikael Johansen bemærkede, at Sagen ikke havde været fremlagt til sædvanlig Tid. Taleren var imod at sælge Byens Goder til omliggende Kommuner, der virkede som Skattely. Naar man desuden for nylig havde forlangt en saa stor Pris for en lignende Leverance til Viby, at det var det samme som et Afslag, skulde man ikke stille sig anderledes overfor Vejlbys. Forøvrigt havde man vist selv god Brug for den Gas, Byens Værk producerede. For nylig havde Gassen ikke kunnet brænde i Kvarteret ved Guldbergsgade, og naar man ikke kunde forsyne Byens egne Borgere, skulde man ikke sælge til andre, og navnlig da ikke til det største Skattely.

Møller oplyste, at det som Regel skyldtes for smaa og indsnævrede Ledninger, naar der var noget i Vejen med Gassen. Der var derimod ikke Tale om, at man ikke kunde producere Gas nok, for Værket var tilstrækkeligt stort til at forsyne en By, der var 1½ Gange saa stor som Aarhus. Naar man drog Sammenligning mellem de paataenkte Gasleverancer til Viby og Aaby og den nu foreslaaede til Vejlbys, maatte det erindres, at man til de to førstnævnte Steder skulde lægge en Ledning, medens man i dette Tilfælde allerede havde denne i Ledningen til Sindssygeanstalten. Denne skulde nu have elektrisk Lys, og det vilde saa være udmærket at faa Gasledningen anvendt. Den opnaaede Pris af 10 Øre maatte desuden kaldes meget god, da der intet Gastab vilde blive i Stikledninger, fordi Gassen skulde aflæses ved Hovedledningen. At der skulde ske nogen Skade ved at paatage sig Leverancen, kunde Udvalget ikke se. Viby og Aaby fik selv Gasværker, og det kunde Vejlbys ogsaa faa. Iøvrigt kunde Beboerne i Vejlbys Kommune alt iberegnet næppe have Gassen billigere end 15 Øre.

Jakob Jensen bunde næsten fristes til at slutte sig til Hr. Mikael Johansens Kritik af Gasleveringen fra Gasværket, idet der for nogen Tid siden i den nordre Bydel var saa lille Pres paa Gassen, at Blussene kun kunde brænde ganske svagt, og at Kogegassen varmede altfor lidt. Det blev nu sagt, at Ledningerne var for smaa, og det var vel muligt, men det blev ogsaa sagt, at det var nogle daarlige Kul, Gasværket havde faaet. I hvert Fald var

det kedeligt for Byens Folk at faa Gas, der næsten ikke kunde varme, naar Byens Værk skulde være forpligtet til at levere udenbys Folk Gas med en bestemt Varmeevne, hvilket end ikke Regulativet hjemlede de indenbys Forbrugere, som dog burde have samme Fordel som de udenbys. Taleren var ikke meget stemt for at gaa med til Leverancen, fordi Vejlbys var et Skattely, som han vilde haabe maatte komme til at betale sin Gas lige saa dyrt som Viby og Aaby. Det blev sagt, at Leverancen vilde være en god Forretning for Aarhus, det var muligt, men den vilde ogsaa være en god Forretning for Vejlbys, som vilde faa Gassen 1/3 billigere, end hvis det selv skulde anlægge et Gasværk. Blev det nødt til det, vilde Beboerne komme til at give betydeligt mere end de 5000 Kr., Aarhus nu skulde tjene, og saa vilde deres Skattebyrde stige. Skattelyene burde have Lov til at passe sig selv, saa længe man ikke havde en fornuftig mellemkommunal Beskatning. Taleren vilde derfor stemme imod Forslaget, men skulde dette blive vedtaget, vilde han foreslaa indsat i Kontrakten, at ikke blot Kulprisernes, men Driftsudgifternes Stigning overhovedet skulde kunne bevirke Salgsprisens Stigning, saaledes at Salgspris og Produktionspris altid kom til at staa i et bestemt Forhold til hinanden. Endvidere burde det ogsaa staa i Kontrakten, hvad Produktionsprisen nu var. I Kontrakten stod der, at mulige Stridsspørgsmaal skulde afgøres ved Voldgift, og hvis Voldgiftsmændene ikke kunde blive enige, af en Opmand, der skulde udnævnes af Retten; der stod imidlertid intet om, at det skulde være Retten i Aarhus, hvad forhaabentlig var Mening.

Formanden fandt, at der manglede en Bestemmelse om, at Kontrakten skulde være uopsigelig fra Vejlbys Side i 13 Aar, hvilket ikke var, men udtrykkeligt burde være præciseret i § 1. Da et Medlem ikke havde set Sagen, vilde det maaske være rigtigst at udsætte dennes Behandling.

Samuelson kunde ikke forstaa, at Sagen ikke havde været fremlagt til sædvanlig Tid, da den var blevet afleveret paa Byraadskontoret Onsdag inden Kl. 12. At Gassen en Tid ikke havde været saa god, skyldtes navnlig Arbejdet med Lægningen af en større Hovedledning i den nordre Bydel. Enkelte Steder var Ledningerne ogsaa vel snævre, men dette Forhold søgte man stadig at bedre. Det var oplyst af Belysningsdirektøren, at Varmeenheden for Byens Vedkommende var større end normalt forlangtes, saa der var intet i Vejen med Gassens Varmeevne. Gassen var en Handelsvare, som man havde og kunde faa nok af med det Værk og Mandskab, man havde, saa der var ingen Grund til ikke at sælge denne Vare til udenbys, naar man kunde gøre det med Fordel, for det maatte jo vel erindres, at man ikke kunde forhindre Vejlbys i at faa et eget Gasværk. Det var ofte blevet sagt, at Byens

Værk ikke var saa rentabelt, som det burde være, men nu paaviste Udvalget i hvert Fald en Udvej til at øge Rentabiliteten. Sogneraadet vilde uden Tvivl stritte stærkt imod mulige Ændringer. Det var meget rigtigt, at man havde faaet en Del daarlige Kul, men dette Forhold, som nu var blevet rettet, havde ingen Indflydelse haft paa Gassens Godhed, men kun bevirket et mindre Gasudbytte.

Mikael Johansen skulde i Anledning af Bemærkningen om, at den daarlige Gasforsyning skyldtes for smaa Ledninger, oplyse, at Gasværket i Fjor under en lignende Kalamitet havde oplyst, at Forbruget var for stort. Fejlen var da vistnok ogsaa, at der ikke var Tryk nok paa. Taleren gad iøvrigt nok vide, hvad Byens Befolkning vilde sige til, at man solgte Gas til Vejlbys for 10 Øre, medens Byens Borgere skulde give 11 Øre. Beboerne i Skattelyene havde alle mulige Fordele, saa der var absolut ingen Grund til at sælge Gas billigere til dem end til Byens egne Borgere. Kontrakten burde derfor indeholde en Bestemmelse om, at Vejlbys til enhver Tid skulde give den Pris, der blev betalt i Aarhus. For Resten havde Sogneraadsformanden i Vejlbys været blandt de ivrigste til at modarbejde den mellemkommunale Beskatning, foruden at han stærkt havde agiteret mod Aarhus. Alene af den Grund vilde det være for galt, om man vilde give Vejlbys Beboere billigere Gas, end man selv havde. Taleren kunde ikke vel tænke sig, at ret mange vilde stemme for Indstillingen.

Christensen bemærkede, at selv om man solgte Gassen for 10 Øre, fik Vejlbys den ikke under 15 Øre, og at der i Aaby dog kun blev betalt 14 Øre. Vejlbys skulde altsaa give mere, end det vilde komme til, hvis det fik sit eget Værk. Det var rigtigt nok, at Lægningen af den ny Hovedledning havde bevirket en daarlig Gasforsyning enkelte Dage, men de daarlige Kul havde dog ogsaa deres Skyld, idet man paa Grund af, at der blev leveret saa daarlige Kul, havde maattet standse den ene Ovn og havde maattet iblande optil 33 % Vandgas. De Driftsudgifter, der vilde falde paa Leverancen til Vejlbys, vilde blive saa smaa, at de ikke behøvede at regnes med. Hovedsagen var naturligvis Kulpriserne. Bestemmelsen om Voldgift skyldtes Sagfører Brandt og kunde maaske have været mere klar, men en redaktionel Ændring vilde vel ogsaa kunne lade sig gennemføre, uden at hele Kontrakten blev omstyrtet. Naar der var talt om Varmeenheden, skulde Taleren oplyse, at man i Regelen havde 5000 Kalorier i Byen, men kun havde lovet Vejlbys 4800. Forøvrigt var det vel nok Trykket, det mest kom an paa, og paa det Omraade havde man kun lovet 18 Linier, uagtet man i Byen havde 21.

Mousten var enig i, at man ikke skulde gøre Vejlbys Tjeneste; men i Virkeligheden var det vel ogsaa Aarhus Kommune, man gjorde en Tjeneste ved at overtage Leverancen. Ved et eget Værk vilde Vejlbys sikkert kunne faa Gas til en billigere Pris, end der nu blev foreslaaet. Hvis Aarhus havde Monopol paa. Fremstilling og Salg af Gas, var Sagen ganske anderledes, men det var jo ikke Tilfælde; Vejlbys kunde udmærket skaffe sig Gas uden om Aarhus. Det syntes mærkeligt, at Udvalget benyttede en Sagfører fra Vejlbys.

Møller kunde ikke ret vel tænke sig, at ret mange skulde stemme imod Overenskomsten, som i Løbet af 10 Aar dog vilde betyde en Indtægt, paa mindst 50000 Kr. for Kommunens Kasse. Det hele var en ren og skær Forretning; man havde Værket og kunde sælge Varen med en stor Avance. Og Skattelyet blev hverken større eller mindre for det. At det skulde være bestemmende for Aarhus Byraad, hvad Sogneraadets formanden i Vejlbys havde sagt, kunde Taleren ikke vel tænke sig. Udvalget havde slet ingen Sagfører brugt og altsaa heller ikke tilkaldt Sagfører Brandt, men denne havde været med i Forhandlingerne fra Vejlbys Side. Bestemmelsen om Voldgift var

vist ret god og kunde i hvert Fald næppe medføre noget uheldigt for Aarhus Vedkommende. Taleren troede det umuligt at opnaa en bedre Basis for Kontrakten.

Mikael Johansen erindrede om, at man hidtil ikke havde villet givet Skattelyene Del i Byens Goder, endog Skovene havde man lukket for dem. Landliggerne i Vejlbys havde gjort store Anstrengelser for at faa Gasleverancen i Orden, og det var naturligvis ikke af Kærlighed til Aarhus; men fordi de ved et eget Værk ikke kunde faa Gassen saa billig. At Aarhus saaledes vilde være med til at holde Skatteprocenten nede derude, var en daarlig Maade at fremtvinge den mellemkommunale Beskatning. For Talerens Skyld behøvede man ikke at udsætte Sagen, da han nu var klar over, hvad det drejede sig om.

Samuelson hævdede, at det kun drejede sig om en ren og skær Forretning, der intet havde med Begunstigelse af Skattelyet at gøre. Endvidere hævdede han, at Vejlbys absolut ikke vilde faa Gassen billigere end Aarhus, og at Halvdelen af de 10 Øre, Prisen var, vilde være ren Fortjeneste for Værket. Endelig havde man Ledningen liggende.

Møller saa ingen Grund til at udsætte Sagen, da Kontrakten var god nok, som den forelaa. Hr. Mikael Johansen havde vist overset, at man vilde tjene 100 %, hvilket jo almindeligvis blev anset for en meget fin Avance.

Simonsen syntes ikke, der forelaa noget Principsspørgsmaal, da man jo tidligere havde

tilbudt Viby Gas. Naar man kunde tilbyde Viby, kunde man ogsaa tilbyde Vejlbj. At man havde Ledningen liggende, talte da ogsaa for at afslutte Kontrakten, ligesom ogsaa at man kunde tjene noget ved Leverancen. I Kontrakten burde derimod vel nok forskellige Smaating rettes, da det gjaldt om, at Ordlyden blev saaledes, at ingen Tvivl var mulig. Endvidere vilde det vist ogsaa være rigtigst at faa en skarpere Angivelse af de Forhold, der kunde faa Produktionsprisen til at stige, f. Eks. Arbejdslønnen. Hvis Taleren havde forstaaet det rigtigst, skulde Salgsprisen her ogsaa noget danne Grundlaget for Prisen for Salg til Vejlbj; dette maatte dog fraraades, da det jo kunde tænkes, at man vilde lade Vejlbj, men ikke Byens Folk bære noget af en midlertidig Forhøjelse af Kulprisen. Endvidere burde Vejlbj være bundet til Kontrakten i de 13 Aar, ligesom det ogsaa udtrykkeligt burde slaas fast, at det skulde være Retten i Aarhus og ikke i Hornslet, der skulde udpege Opmanden under Stridigheder. I det hele taget vilde det være heldigt, at Byraadet havde en Sagfører med til Affattelse af Kontrakten. Udvalget maatte vel nu være klar over, hvilke Betingelser Byraadet stillede, og maatte saa søge at føre disse igennem. Kunde dette ikke lade sig gøre, maatte Sagen dermed være bortfaldet.

Jakob Jensen mente, at hvis Sagfører Brandt havde lavet Kontrakten for Aarhus Kommune, var den nok blevet anderledes. Mente Udvalget imidlertid, at Kontrakten var god nok, ja saa havde Taleren dog haft den Tilfredsstillelse at fremhæve, at han ikke ansaa den for god nok. Hr. Møller talte om, at det var en 100 %'s Forretning, men naar Prisen gik ned til 9 Øre, hvad den jo kunde, saa dalede Fortjenesten straks med 20 %. Det var meget rigtigst, at Vejlbj selv kunde anlægge et Gasværk, men det skulde naturligvis lægges i Villakvarteret, og med Gasværksrøgen vilde Behagelighederne ved dette forsvinde. Hovedsagen var, at man burde lade Skattelyene passe sig selv.

Christensen havde faaet ud af Hr. Simonsens Tale, at Hr. Simonsen søgte at spænde Ben for Sagen. Hr. Simonsen havde selv tidligere hævdet, at Gaspriserne maatte stige med Kulpriserne, saa det var ret uforstaaeligt, hvorledes Hr. Simonsen vilde have, at Gasprisen skulde stige i Vejlbj, men ikke her. Bestemmelsen om Voldgift havde Kontorchefen og Sagfører Brandt lavet, og denne Bestemmelse var den eneste, Sagfører Brandt havde affattet. Taleren troede ikke, at et muligt Gasværk i Vejlbj vilde blive lagt i Villakvarteret, men selv i saa Fald vilde et saa lille Værk næppe kunne genere.

Samuelson bekræftede, at Sagfører Brandt kun havde været medvirkende ved Affattelsen af en enkelt §. Han oplæste dernæst Bestemmelsen om Voldgift og udtalte, at den ikke

syntes at mangle noget i Klarhed.

Jakob Jensen fastholdt, at Bestemmelsen var urigtig affattet.

Møller ansaa det for umuligt at faa gennemført andet end rent redaktionelle Ændringer.

Formanden ansaa det for rigtigst at stemme om, hvor vidt Sagen skulde overgaa til 2. Behandling. Blev dette vedtaget, var dermed givet, at man var enig med Kontrakten i Princippet.

Simonsen mente, at man dog i nogen Grad kunde lade sin Afstemning være afhængig af, i hvor udstrakt Grad de omtalte Ændringer blev gennemført.

Formanden gjorde opmærksom paa, at man altid havde den formelle Adgang til at stemme imod Sagen ved 2. Behandling.

Møller mente, at man lige saa godt kunde slaa Sagen ned med det samme, hvis man skulde stemme med den Motivering, Hr. Simonsen havde fremsat, idet der kun kunde være Tale om at gennemføre redaktionelle Ændringer.

Overgik til 2. Behandling.

Uddrag fra byrådsmødet den 12. december 1912 - side 6

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 450-1912)

Indstilling fra Udvalget for

Belysningsvæsenet angaaende Kontrakt med Vejlbj Sogneraad om Levering af Gas til Vejlbj Kommune. - 2. Behandling.

Formanden udtalte, at Udvalget havde

overladt til ham, hvorvidt Sagenskulde behandles

for aabne Døre, og at han intet havde set til Hinder derfor, da det af Forhandlingerne i sidste lukkede Møde fremgik, at Sagen for saa vidt var behandlet færdig, at Vedtagelse eller Forkastelse kunde finde Sted. Da den Mangel ved Kontrakten, Taleren havde paataalt i sidste Møde, nu var afhjulpet, havde han for sit Vedkommende intet at erindre mod Overenskomsten.

Møller bemærkede, at det var efter Ønske fra enkelte Medlemmer, at Sagen nu kom til Behandling for aabne Døre, hvad Udvalget for saa vidt intet havde imod, skønt den Slags Sager dog vist helst burde behandles for lukkede Døre. Som Kontrakten nu forelaa, var der foretaget forskellige redaktionelle Ændringer i den, ligesom den ogsaa var eftersat af en Sagfører, der havde erklæret, at den juridisk set var, saaledes som den burde være. Han omtalte dernæst ganske kort de foretagne redaktionelle Ændringer og fremhævede herunder, at det af Hr. Simonsen fremsatte Ønske om at faa præciseret, at den Ret, der eventuelt skulde udmelde Voldgiftsmænd eller Opmand, skulde være Aarhus Bytingsret, nu var efterkommet. Om Vejlbys vilde indgaa paa Ændringerne, vidste Udvalget ikke, men antog det. Hvad Realiteten angik, var Leverancen efter Udvalgets Mening en Forretning, som Byen kunde være tjent med. Man havde en Ledning til Sindssygeanstalten, idet man hidtil havde forsynet denne med Gas, men denne Leverance var nu delvis opsagt, fordi Anstalten skulde have elektrisk Lys. De sidste Aar havde Anstalten aarlig aftaget Gas for noget over 12000 Kr. Antagelig vilde Aarhus ved nu at overtage Gasleverancen til Vejlbys overensstemmende med den foreliggende Kontrakt skabe sig en aarlig Fortjeneste af ca. 5000 Kr., altsaa i 10 Aar 50000 Kr. Denne Sum vilde man ikke faa, hvis man ikke indgik paa Kontrakten, da Vejlbys jo selv kunde anlægge et Gasværk, hvad Aarhus ingen Fordel kunde have af. Det var under Sagens 1. Behandling blevet hævdet, at man ikke skulde indgaa paa at levere Gas til Vejlbys, fordi denne Kommune var et Skattely, men dertil kunde siges, at Skattelyet blev hverken større eller mindre, fordi man paatog sig Leverancen. Endvidere var det blevet sagt, at Vejlbys ved selv at anlægge et Værk vilde komme til at give en højere Pris for Gassen, men dette var ikke ganske afgjort, eftersom Vejlbys ved at faa Gas fra Aarhus Gasværk selv skulde afholde alle øvrige Udgifter saasom til Maalere, Stikledninger og lignende. I det hele taget maatte det bemærkes, at Aarhus ikke havde anden Udgift ved Leverancen end den, der medgik til Gassens Fremstilling. Endelig var der ogsaa blevet indvendt, at man ikke skulde delagtiggøre Skattelyene i Byens Goder. Naturligvis var Gassen et Gode, som man havde, men man havde ikke Privilegium paa det, da de vedkommende Kommuner selv kunde anlægge Gasværker. Vibys og Aabys Kommuner vilde i sin Tid købe Gas hos Aarhus, men havde nu selv anlagt Gasværker, fordi man ikke kunde komme overens om Leverancen, og saaledes kunde Vejlbys ogsaa bære sig ad. Det var vist Hensigten, at Vejlbys Kommune vilde sælge Gassen for 15 Øre pr. m³ til sine Beboere, men i Virkeligheden vilde den komme til at staa Kommunen i omtrent samme Pris. Alt i alt var Leverancen for Aarhus en Forretning, som man ikke burde afslaa,

ogsaa fordi det ingen Skade var til at være i god Forstaaelse med sine Naboer, som man jo gerne vilde sælge sine Varer til, og Gassen var en Vare som alle andre. Hvis man ikke tiltraadte Kontrakten, vilde man forhindre, at der aarlig indgik 5000 Kr. i Kommunens Kasse, og det havde man ikke Lov til. Sluttelig anbefalede Taleren Kontrakten, som den forelaa, og udtalte, at Udvalget vilde være glad ved, om alle Medlemmer vilde stemme for den.

Mikael Johansen kunde af de af ham ved Sagens 1. Behandling anførte Grunde ikke stemme for Forslaget. Der sagdes, og det var vel nok rigtigt, at Gassens Produktionspris var 5 Øre, men saa vilde Indkøbsprisen sikkert blive 10 Øre, da der selvfølgelig maatte medregnes Udgifterne til Arbejdsløn, Amortisation og Forrentning. Man tilbød altsaa Vejlbys Gassen for den Pris, man selv havde den til. Naar Aarhus Borgere skulde give 11 Øre pr. m³, var det uforstaaeligt, at man kunde have en saadan Kærlighed til Beboerne i Vejlbys, at man vilde sælge til dem for 10 Øre, navnlig da Vejlbys Sogneraad havde været meget ivrig for at forhindre en god Ordning af den mellemkommunale Beskatning. At levere Vejlbys Gas til den foreslaaede Pris, vilde kun være at give denne Kommunes Beboere Lettelse i deres Skattebyrde. Efterhaanden som Skattelyene fik alle vor Kommunes Goder, vilde Udflytningen blive langt større. I og for sig havde Taleren intet imod at sælge Gas til Vejlbys, men det skulde være til en ganske anden Pris. Efter den foreliggende Kontrakt vilde Vejlbys faa alle Rettighederne, men Aarhus alle Forpligtelserne. Der sagdes, at man vilde tjene 5000 Kr. om Aaret ved denne Leverance, men de Penge vilde jo slet ikke være tjent, naar Udgiften til Arbejdsløn, Forrentning og Amortisation blev medregnet. Tilmed havde man ingen Sikkerhed for, om man inden Kontraktens Udløb vilde blive nødt til at foretage en dyr Udvidelse af Gasværket. Ganske vist blev det sagt, at Leverancen ikke vilde medføre nogen Forøgelse af Gasværkets Personale, men det blev ogsaa sagt over hele Byen, at Personalet nu var for stort. Skulde der endelig indtræffe Kalamiteter med Gasforsyningen til Vejlbys, f. Eks. at Trykket blev under det lovede, og man havde jo for ikke længe siden set, at den Slags kunde indtræffe, vilde man uden Tvivl blive paaført en Mængde Erstatningskrav. I det hele taget var det nødvendigt at bringe de Midler, man havde, for at fremtvinge en fornuftig mellemkommunal Beskatning, men vedtog man det foreliggende Forslag, vilde man hjælpe med til at faa en bedre Ordning paa dette Omraade udsat. Ved at købe Gassen til den foreslaaede Pris, vilde Beboerne i Vejlbys faa den langt billigere, end hvis de selv skulde anlægge et Gasværk, og saa vilde de endda blive fri for Ubehagelighederne ved Sod og Røg fra Værkets Skorsten. Taleren vilde gerne arbejde for et godt Forhold til

Nabokommunerne, men ikke paa Bekostning af Aarhus, og han vilde derfor ogsaa gerne være med til at sælge dem Gas, men kun til en saadan Pris, at man var paa den sikre Side.

Jakob Jensen udtalte, at Sagen ogsaa havde en socialøkonomisk Side, idet man ved at foretage den foreslaaede Forretning vilde forhindre, at en hel Del Mennesker tjente deres Udkomme ved at opføre og passe et Gasværk i Vejlbj. Det kunde maaske siges, at man ikke behøvede at tage Hensyn hertil, og at man kun skulde se paa, hvad Kommunen kunde tjene ved Forretningen. Dette vilde ogsaa være rigtigt nok, hvis de Mennesker kunde faa Beskæftigelse andet Steds, altsaa hvis der var Arbejde nok, men det var jo saa langt fra Tilfælde. Kunde man ordne det saaledes, at alle var sikrede Arbejde, var Sagen ganske anderledes, men det evnede man ikke. Endvidere maatte det erindres, at Vejlbj var og blev et Skattely af stor Rang, hvorimod de to andre nævnte Udflytterkommuner, Vibj og Aaby, snart var færdige med at være det, ligesom det ogsaa var Vejlbj, der rummede de rigtig store Udflyttere, medens Udflytterne til Vibj og Aaby mest var Middelstandsfolk og Arbejdere. Paa Grund af dette Forhold fik Vejlbj kun en meget lav Skatteprocent. Vibj og Aaby var som sagt snart færdige med at være Skattely, i den første Kommune sørgede Fællesforeningen for det, og i den anden Fabrikkerne; begge Kommuner vilde faa store Udgifter til deres Veje, Skolevæsen og Fattigvæsen og vilde ogsaa snart mærke ret stærkt til Alderdomsunderstøttelsen, og dermed vilde deres Karakter af Skattely forsvinde. I disse Byer var der nu blevet anlagt kommunale Gasværker som imidlertid ingen Indtægt gav i deres Kommunekasse, fordi de var forpagtede bort til private, der nu udbyttede Befolkningen. Det var kun tilsyneladende, at Beboerne i disse Kommuner betalte mindre i Skat end Beboerne i Aarhus; vel var deres Skatteprocent lav, men Folk med under et Par Tusinde Kroner i Indtægt kunde være sikre paa, at de ved at flytte derud nok skulde komme til at betale lige saa meget i Skat som her. I det hele taget vilde det ikke have været nær saa farligt at indlade sig med disse to Kommuner, fordi den Tid var langt nærmere, da de vilde anmode om at blive indlemmet under Aarhus. I Kontrakten blev det bemærket, at Salgsprisen til Vejlbj, 10 Øre pr. m³, skulde svare til Kogegasprisen, 11 Øre pr. m³, i Aarhus, men det mærkelige var da, at der slet ikke blev talt om, at Vejlbj fik Lysgas til samme Pris, som man her maatte give for Kogegas. Ganske vist havde man her Lov til at have et Par eller tre Gasblus til Kogegaspris, men i Vejlbj kunde de altsaa have saa mange Blus til den Pris, som de vilde. Paa dette Punkt havde man gjort Byens Borgere Uret, og her kunde Aarhus næsten lignedes ved den Købmand, der solgte Kaffe til Brugsforeningen til 50 Øre pr. Pd., men tog 1 Kr. i sin Butik. Denne Købmands Forretning

gik i Stykker, hvad Aarhus naturligvis ikke vilde gøre, fordi Kommunen havde Monopol for Aarhus paa at producere og sælge Gas, men netop derfor burde man ikke stille Vejlbys Beboere gunstigere end Byens Borgere. Med den Fortjeneste af 5000 Kr., som Udvalget regnede med, var der slet ikke taget Hensyn til Gasværkets Amortisation og Forrentning, som Vejlbys Beboere dog ogsaa burde deltage i, naar de ønskede Gas fra vort Værk. Dertil kom, at Gasværket i Kontrakten forpligtede sig til at levere Gassen til Vejlbys med et vist Tryk, hvad det slet ikke gjorde her i Byen. Var der kun ringe Tryk paa, blev Gassen blot sendt ud til Borgerne, som maatte bruge den, skønt den i saa Tilfælde kun havde ringe Varmeevne. Dernæst forpligtede man sig til, at den Gas, der blev leveret til Vejlbys, skulde have en Varmeevne af 4800 Kalorier, skønt Udvalget slet ingen Forpligtelse havde i saa Henseende overfor Forbrugerne i Aarhus. For en Tid siden kunde Gassen saa godt som slet ikke lyse eller varme i hele Kvarterer her i Byen; det maatte Folk finde sig i uden at faa nogen Erstatning; men som Kontrakten var affattet, vilde næppe nogen tro, at Beboerne i Vejlbys vilde finde sig i den Slags uden at søge Erstatning. Saadanne Kalamiteter med Gassen indtraf af og til her og vilde ogsaa indtræffe i Vejlbys, naar man havde overtaget Leverancen, og Resultatet kunde da let blive, at Erstatningsudgifterne blev langt større end den paaregnede Indtægt. Paa disse to Punkter, Trykket og Varmeevnen, havde Udvalget tænkt at favorisere Beboerne i Vejlbys fremfor Byens egen Befolkning; men saaledes havde man ikke Lov til at behandle denne. Taleren havde Grund til at tro, at Forslaget vilde blive vedtaget, og han vilde da stille nogle Ændringsforslag til Kontrakten. Selv om disse skulde blive vedtaget, vilde han dog stemme imod den hele Kontrakt, men han vilde stille Ændringsforslagene, fordi han følte det som sin Pligt at søge at faa det bedst mulige ud af den hele Sag, og fordi det ikke bagefter skulde siges, at han ikke havde stillet noget Forslag. Talerens første Ændringsforslag gik ud paa at ændre § 6, der lyder saaledes: "Betalingen for Gassen erlægges kvartalsvis" til: "Betalingen for Gassen erlægges kvartalsvis og er forfalden, saa snart Regningen fremsendes". Hans andet Ændringsforslag gik ud paa at ændre Bestemmelsen i § 8 om Gassens Varmeevne til: "Aarhus Kommune forpligter sig til at levere Gassen med samme Varmeevne som den, der leveres til Befolkningen i Aarhus". Sluttelig bemærkede Taleren, at skulde disse 2 Ændringsforslag blive vedtaget, var der kun Prisforskellen tilbage, og det vilde dog være et Fremskridt, naar der taltes om at stille Aarhus lige med Vejlbys.

Mousten bemærkede, at det vilde se underligt ud, om en Købmand ikke vilde sælge Varer til Folk i en anden Kommune, naar han kunde have Fortjeneste deraf, og at Forholdet med

Salget af Gas til Vejlbj var ganske det samme. Der var blevet sagt, at Beboerne i Vejlbj fik Gassen til samme Pris som Beboerne i Aarhus, men dette var jo slet ikke Tilfældet, da de selv maatte lægge alle Stikledninger, betale Maalerne og tage Gastabet i Stikledningerne. Ligeledes var det blevet sagt, at det at nægte at overtage Leverancen vilde være et Middel til at fremtvinge en god Ordning af den mellemkommunale Beskatning; dette kunde Taleren dog ikke se, ellers vilde han ogsaa være med til at forhindre Leverancen. I det hele taget kunde Taleren ikke se, at man gjorde noget forkert ved at sælge Gas til Vejlbj. I Vibj kostede Gassen vist 14½ Øre pr. m³, og den Pris kunde Vejlbj sikkert ogsaa have den for ved et eget Værk. Alt i alt fik man efter Kontrakten sikkert den højeste Pris, der kunde faas. Taleren havde i og for sig ikke noget imod at stemme for de af Hr. Jakob Jensen foreslaaede Ændringer, men han troede ikke, at Vejlbj vilde antage den sidste af disse. Forøvrigt var denne Ændring vist helt overflødig, da Udvalget havde oplyst, at Gassen altid havde den Varmeevne, der var sikret i Kontrakten.

Christensen hævdede, at Vejlbj Sogneraad kunde undslaa sig ved at underskrive Kontrakten med de foreslaaede Ændringer, og henstillede til de 2 Medlemmer, der havde foranlediget, at Sagen blev behandlet for aabne Døre, at de ikke, naar de havde Sager, der egnede sig for Behandling for aabne Døre, da lagde Hindringer i Vejen derfor. Taleren erindrede dernæst om, at man tidligere havde forhandlet med Vibj og Aaby om at levere Gas, men at der da var blevet spændt Ben for Sagen, saa den ikke var blevet til noget. Det var den Gang fra Udvalget blevet sagt, at entrerede man ikke med disse Kommuner, anlagde de selv Gasværker, og dette var nu sket. Nu stod man overfor, om man vilde sælge Gas til Vejlbj, og Spørgsmaalet var da, om man med Fortjeneste vilde sælge Vejlbj en Vare, som man ikke kunde forhindre det i at faa, fordi det jo ganske som Aaby og Vibj selv kunde bygge sig et Gasværk. Hvis man saaledes begyndte at bygge kinesiske Mure om Aarhus, vilde man vist gaa et Skridt for vidt, og det vilde snart vise sig, at Aarhus dog blev lovlig lille. Overfor Bemærkningerne om Skattely, vilde Taleren udtale Ønsket om, at enhver Arbejder kunde komme i Besiddelse af et lille Hus med Have i Stedet for som nu at skulle bo i Baghuse eller store Kaserne; men det var vel den Ordning, Hr. Mikael Johansen var Repræsentant for. Det, at Smaafolk fik deres eget lille Hus, var det, man vilde spænde Ben for, for at de store Grundejere kunde faa deres Smaalejligheder lejet ud til den højest mulige Leje. Hr. Jakob Jensen havde for lidt siden indrømmet, at Smaafolk og Middelstandsfolk ingen Fordel havde af at bo i Nabokommunerne, men saa var der heller ingen Grund til at lægge Hindringer i Vejen for, at disse Folk kunde faa let Adgang til at

købe vore Varer. Forhaabentlig var der saa meget Frisind, at man tillod Folk at bo, hvor de vilde. Det var de store Arbejdsgivere, der søgte til Skattelyene for at slippe med en billigere Skat, skønt de havde gode Raad til at bygge Villa indenfor Kommunen, men Smaafolk var tvunget til at flytte ud, hvis de vilde bo i et eget lille Hus. Iøvrigt vedrørte den mellemkommunale Beskatning slet ikke Arbejderne, da Arbejdere med et Par Tusinde Kroner i Indtægt slet ikke blev ramt af denne Beskatning. Den Skat, disse Folk kunde svare, var der god Brug for i deres Opholdskommune blandt andet til Skolevæsenet. Forøvrigt var Skolevæsenet i Aarhus jo heller ikke billigt. At spænde Ben for Forslaget vilde i Virkeligheden være at afslaa en Forretning, hvorved Byen kunde tjene 5000 Kr. om Aaret. Der var talt om, at Salgsprisen ikke omfattede Gasværkets Forrentning og Amortisation, men der skulde jo heller ingen Udvidelse foretages for at overtage Leverancen, og Ledningen derud havde man liggende. Hr. Mikael Johansen havde talt om, at man maaske vilde blive nødt til at udvide Gasværket, før Tiden var udløbet, men Forholdet var i Virkeligheden, at Gasværket var stort nok den første halve Snes Aar, idet Gasforbruget var gaaet ned, fordi flere og flere gik over til at bruge Elektricitet. Naar Leverancen til Vejlbj kom op paa 150000 m3, vilde en ny Ledning blive nødvendig, og saa maatte der tages Hensyn til Amortisationen, hvad Udvalget ogsaa havde regnet med. Angaaende Trykket og Varmeenhederne bemærkede Taleren, at naar en eller anden Kalamitet indtraf, og Gassen som Følge deraf til enkelte Tider var mindre god, saa maatte Vejlbj ifølge Kontrakten finde sig deri. Værket kørte næsten altid med et Tryk af 21-22 Linier, men man havde kun lovet 18 Linier; ligeledes var Varmeevnen saa godt som aldrig under 5000 Kalorier, og man havde kun sikret Vejlbj 4800. Det havde ganske rigtig for en Tid siden været galt med Gassen, men de, der ankede herover, maatte henvende sig til den Kulgrosserer, som man fra en vis Side kæmpede saa drabelig for, idet denne Grosserer havde leveret Gasværket almindelige Husholdningskul i Stedet for Gaskul. Hr. Jakob Jensens Forslag om at ændre § 6 var ganske overflødig. Naar der stod, at Betalingen skulde erlægges kvartalsvis, behøvede man ikke at nære nogen Ængstelse. Sluttelig anbefalede Taleren Kontrakten, som den forelaa, og udtalte, at Udvalget for at sikre sig havde henvendt sig til en Sagfører angaaende Kontrakten, og at vedkommende havde sagt god for den.

Simonsen pegede paa, at Indstillingen var enstemmig, og udtalte, at han vilde stemme for den, fordi han ansaa den for forsvarlig og rigtig. Mens Taleren havde været Medlem af Byraadet, var det altid blevet gjort gældende, at man principielt intet havde imod at sælge Gas til Nabokommunerne, selv om de var Skattely. Man havde da ogsaa tilbudt baade Viby

og Aaby Gas, saa der skete ingen Principforandring, hvis man nu tiltraadte Overenskomsten med Vejlbj. Noget ganske andet var det, at Vibj og Aaby ikke havde villet give den Pris, man forlangte. Hr. Mikael Johansen havde da ogsaa ved dette Møde kun gjort Indvendinger mod Prisen, som Taleren dog var enig med Udvalget i var forsvarlig. Det var et rent Tilfælde, at man kunde faa den Fortjeneste, der var beregnet, fordi man havde Ledningen liggende; skulde der have været lagt en ny Ledning, vilde Fordringerne vel nok være blevet saa store, at Vejlbj ikke vilde have imødekommet dem. Der blev slet ikke Tale om, at Gassen vilde blive billigere i Vejlbj end her, tværtimod, idet Gassen skulde leveres ved Enden af Hovedledningen, medens alle andre Udgifter saasom til Maalere, Stikledninger, Vedligeholdelse og lignende vilde blive Vejlbys Sag. Man kunde derfor sige sig selv, at Gassen vilde blive betydeligt dyrere derude end her i Byen. Der kunde ikke drages nogen Sammenligning mellem denne Sag og Sagen angaaende den paatænkte Omnibusroute mellem Aaby og Aarhus, idet man kunde forbyde, at denne sidste Sag fik den Betydning, der tilsigtedes, medens det hele, der vilde naas ved at nægte at sælge Gas til Vejlbj, vilde være, at denne Kommune selv anlagde et Gasværk. Det var blevet sagt, at Sagen ogsaa havde en socialøkonomisk Side derved, at en Del Mennesker kunde faa Arbejde ved et muligt Gasværk i Vejlbj. Skønt det naturligvis maatte ønskes, at saa mange som muligt kunde faa Arbejde, vilde det dog vist være ret skæbnesvangert at komme ind paa den Betragtning, at det gjaldt om at faa saa mange Smaabedrifter som muligt. Skulde en saadan Ordning gennemføres, vilde det navnlig stille Socialdemokratiet i en ret vanskelig Situation. Iøvrigt vilde det næppe blive til mærkbar Skade for Arbejdskraften, enten Gassen blev leveret fra et Gasværk der eller her fra Byen, idet Vejby efter den foreslaaede Ordning væsentlig vilde komme til at beskæftige samme Arbejdskraft, som hvis det selv fik et Gasværk. Ganske vist vilde nogle Mennesker blive beskæftigede med Opførelsen af et Gasværk i Vejlbj, men ret mange blev det ikke, da store Dele af et Gasværk var indførte Jerndeale. Alt i alt kunde det nok siges, at denne Side af Sagen ikke vilde spille nogen større Rolle. Endvidere var det blevet sagt, at Vejlbj Villakvarter vilde beholde Skorstenene, hvis det fik et eget Værk. Hertil vilde Taleren bemærke, at han gerne saa, at Aarhus fik dobbelt saa mange Skorstene, som det nu havde, naar man blot kunde være medbestemmende om, hvor de skulde ligge. Naturligvis var det kedeligt, at der undertiden var Uheld med Gassen, saa at den ikke brændte saa godt, som den burde; den Slags Uheld kunde jo imidlertid ske, og dem maatte Vejlbj ogsaa nu og da komme til at finde sig i. Ganske vist kunde det selvfølgelig tænkes, at der skete Brud paa

Hovedledningen til Sindssygeanstalten, men hvis man straks gjorde alt for at reparere Skaden, kunde der næppe gøres Erstatningskrav gældende mod Aarhus for det. Med Hensyn til Trykket var der vist det at bemærke, at Gassen skulde omformes ved Enden af Hovedledningen, men i hvert Fald kunde man nok gaa ud fra, at Udvalget paa dette Punkt var paa den sikre Side, og angaaende Varmeevnen vilde den paagældende Kontraktbestemmelse blive en Fordel for Byens Beboere, da det ikke vel kunde tænkes, at man vilde pumpe særlig Gas til Vejlbj. Naar Gasværket saaledes havde Pligt til at levere Gassen til Vejlbj med en bestemt Varmeevne, kunde det ikke komme til at levere daarligere Gas til Aarhus. De stillede Ændringsforslag med Hensyn til Trykket og Varmeevnen var derfor sikkert overflødige. Spørgsmaalet i Sagen var da kun, om der kunde komme en Forretning ud af Leverancen, og naar Udvalget enstemmigt tilraadete at overtage denne, kunde der ikke være nogen Betænkelighed ved at gaa med. Endelig hævdede Taleren atter, at der ikke var Tale om noget Princip, men kun om en Forretning, og anbefalede sluttelig Indstillingen.

Møller bemærkede, at det vist var ret sjældent, at en Kontrakt blev saaledes kritiseret i Enkelthederne og navnlig for aabne Døre. Der var blevet sagt noget om, at Udvalget skulde nære Forkærlighed for Vejlbj, men Indstillingen fremkom absolut ikke for at gøre Vejlbj en Tjeneste, hvad denne Kommune iøvrigt heller ikke selv nærede nogen Tanke om. Udvalget havde kun set paa Sagen som en Forretning. Det var kedeligt, at Hr. Mikael Johansen ikke kunde forstaa andet, end at Vejlbj vilde blive favoriseret paa Aarhus Bekostning, da Forholdet i Virkeligheden var, at medens Prisen her var 11 Øre, vilde den i Vejlbj blive 10 Øre plus alle Omkostninger, saaledes at den mindst vilde blive 13 Øre, men sandsynligvis mere. At denne Sag skulde have mindste Betydning for at fremtvinge en bedre mellemkommunal Beskatning, kunde Taleren aldeles ikke tro. Da Trykket her i Byen som Regel var 20-22 Linier, kunde der absolut ingen Fare være at ved at garantere Vejlbj et Tryk paa 18 Linier. Belysningsdirektøren havde da ogsaa flere Gange bestemt udtalt, at 18 Liniers Tryk var det mindste, der skulde være, og paa samme Maade havde han udtalt sig om den lovede Varmeevne. Vejlbj havde forlangt en Del mere, hvad Udvalget imidlertid ikke havde villet gaa ind paa, netop fordi det vilde være paa den sikre Side. Skulde nogen i denne Sag have vist Venlighed mod Vejlbj, maatte det være Hr. Jakob Jensen, for naar han vilde have, at Vejlbj selv skulde bygge et Gasværk, for at der kunde skaffes Arbejde, maatte det jo erindres, at det blev Arbejdsfolk fra Vejlbj og ikke fra Aarhus, der fik Fortjenestøn. Hr. Jakob Jensens Ændringsforslag til § 5 kunde man ikke godt være

bekendt at vedtage, da det overfor solide Folk maatte være nok at sige, at Betalingen skulde erlægges kvartalsvis, og Ændringsforslaget til § 8 var ganske overflødigt. Blev Indstillingen ikke vedtaget, skulde Udvalget ikke græde for det; Udvalget havde kun ønsket at vise en Vej, hvorved der kunde tjenes nogle Penge. Til Slut anbefalede Taleren Kontrakten, som den forelaa.

Mikael Johansen hævdede, at det hver eneste Dag var galt med Gassen i Guldbergsgade; den varmede og lyste daarligt, først efter Kl. 8, naar Butikkerne lukkede, blev der tilstrækkeligt Tryk. Detvarda ogsaa tidligereblevetsagtfra

Gasværket, at Forbruget til visse Tidervarfor

stort. Detvarunderligt, at Udvalget kun vilde

udtalesigom Produktionsprisen, menikkeom

Indkøbsprisen, forhaabentlig vilde det tage Sagen tilbage til næste Møde for at skaffe Oplysning om denne. For at gaa med til Leverancen maatte Taleren først have bevist, at denne vilde bringe Kommunen Gevinst. Taleren vidste ikke, naar han havde forhindret, at en Sag kom til Behandling for aabne Døre, tværtimod havde han altid hævdet, at det mest mulige skulde drøftes i offentlige Møder. Det var forstaaeligt, at der ikke var Begejstring i Rigsdagen for den mellemkommunale Beskatning, naar man tog saaledes paa denne Sag her, og det syntes ret mærkeligt, at der ikke skulde beregnes noget til Forrentning og Amortisation, fordi der var en Ledning ud til Vejlbj. Taleren vilde stemme for de af Hr. Jakob Jensen stillede Ændringsforslag og selv foreslaa, at § 1 blev ændret saaledes, at Prisen blev forandret til 11 Øre pr. m3. Selv om Ændringsforslagene blev vedtaget, vilde han dog stemme imod Overenskomsten. Det var ret mærkeligt at se, hvorledes Hr. Simonsen havde forandret Standpunkt med Hensyn til Skattelyene. Naar man som Hr. Simonsen i Skovudvalget havde været med til at lukke Skovene for Udflytterne, burde man være konsekvent, ellers var der ingen Mening i det.

Møller maatte som flere Gange før gøre Hr. Mikael Johansen opmærksom paa, at Gasværket var stort nok, og at dets Tryk vilde blive lige stort, enten man solgte Gas til Vejlbj eller ej. At Gassen til Tider havde været mindre god, skyldtes for snævre Ledninger. Hr. Mikael Johansen havde vist ikke læst Gasværkets Beretning, for ellers vilde han have vidst Besked baade om Indkøbspris og Produktionspris. I denne Forbindelse var det unødigt at nævne andet end Produktionsprisen, ej heller kunde denne Sag sammenlignes

med, at man havde lukket Skovene for Udflytterne. Taleren vilde bestemt fraraade Forslaget om at forhøje Prisen fra 10 Øre til 11 Øre pr. m³. At vedtage dette Forslag var ensbetydende med at slaa Sagen i Stykker.

Jul. Andersen havde lagt Mærke til, at det flere Gange var blevet fremhævet som en medvirkende Grund til at tiltræde Kontrakten, at der allerede fandtes en Ledning til Vejlbj, og at den delvis vilde blive ledig. Det vilde derfor interessere ham at vide, hvor længe denne Ledning kunde blive liggende, idet han gik ud fra, at Udvalgets Stilling vilde have været anderledes, hvis der skulde lægges en ny Ledning nu. Kunde Ledningen gøre Tjeneste, saa længe Kontraktforholdet varede, vilde han stemme for Indstillingen.

Simonsen hævdede overfor Hr. Mikael Johansen, at han ikke havde svinget med Hensyn til sit Standpunkt overfor Skattelyene. Skovene kunde man lukke for Udflytterne, men man kunde ikke hindre disse i at faa Gas. Denne Gasleverance kunde Hr. Mikael Johansen ikke bruge som Retfærdiggørelse for Højres Modstand mod den mellemkommunale Beskatning. Modstanden mod denne i Landstinget var kommet fra Højre, medens Socialdemokraterne havde talt varmt for den. Taleren kunde ikke se, at Agitationen for en fornuftig mellemkommunal Beskatning skulde kunne blive hæmmet derved, at Aarhus solgte Gas til Vejlbj. Han forudsatte, at Ledningen kunde gøre Tjeneste Kontrakttiden ud, men iøvrigt havde Udvalget jo taget Forbehold, om at Forholdet kunde afbrydes, hvis Ledningen skulde blive for lille.

Jakob Jensen fandt det interessant at høre, hvor let Hr. Simonsen kom over at forklare, at det vilde være til Fordel for Byens Borgere at faa Overenskomsten i Stand. Taleren var imidlertid ikke sikker paa, at Gassen fik samme Varmeevne her i Byen som den Gas, der skulde leveres til Vejlbj, eftersom der jo var flere Gasbeholdere. Ligeledes var det en Misforstaaelse, naar Hr. Simonsen mente, at Kontrakten vilde tjene Aarhus til Beskyttelse, hvis Ledningen gik i Stykker.

Hvor gammel Ledningen var, anede man iøvrigt ikke, derom havde Udvalget intet oplyst. Naar Hr. Christensen havde talt om de store Grundejere og Kaserner og Baggaarde, skulde Taleren gøre opmærksom paa, at han altid havde modsat sig Dispensationer til Baghusbeboelser, hvilket imidlertid ikke altid kunde siges om Bygningskommissionen. Taleren beklagede, at Hr. Christensen havde omtalt de dyre Skoler, det havde han ikke ventet fra den Kant; forøvrigt var Skolevæsenet i en Snes Byer dyrere end her. Naar der taltes om at bygge kinesiske Mure om Aarhus, skulde man erindre, at Aarhus var den første

By, der havde ophævet Læbæltet. Taleren havde intet udtalt om, at man ved at nægte at sælge Gas til Vejlbys kunde fremskynde den mellemkommunale Beskatning, derimod havde han sagt, at saalænge denne Beskatning ikke var i Orden, ønskede han at have saa lidt med Nabokommunerne at gøre som muligt.

Christensen kunde ikke sige, hvor gammel Ledningen til Sindssygeanstalten var, men mente, at den kunde ligge i en uoverskuelig Fremtid. Direktøren havde da ogsaa udtalt, at den kunde ligge længe og sagtens gøre Tjeneste i de 10 Aar. Den opgivne Produktionspris omfattede Udgiften til Materiale og Arbejds løn; naar Hr. Mikael Johansen fik dette at vide, maatte han selv kunne udfinde, hvad der medgik til Forrentning og Amortisation. Selvfølgelig kunde man ikke lave en Slags Gas til Vejlbys og en anden Slags til Aarhus. Der var mange Huse her i Byen, der ikke dannede meget andet end Baggaarde. Vore Byggeforskeligheder var i det hele taget ikke saa gode, som de burde være. Vel byggedes der godt i de nye Kvarterer, men saa længe man blev ved at sætte Grundpriserne op i disse, var Arbejderne nødt til at bo i de gamle Kvarterer med Baggaardene. Taleren havde ikke omtalt de dyre Skoler, men sagt, at vort Skolevæsen var dyrt i Sammenligning med mange andre Byer.

Simonsen mente, at hvis der skulde ske Brud paa Ledningen, behøvedes den ikke at lægges om, idet man jo kunde sætte et nyt Rør ind, hvor Brudet var sket. Men for Vejlbys saa Tilfælde at anlægge Erstatningskrav i Henhold til den foreliggende Kontrakt vilde dog vist være haabløst. Skaden vilde jo ikke være forvoldet med Villie, og Byraadet havde selv erfaret, hvor vanskeligt det var at faa Erstatning af en Leverandør, naar denne ikke var Skyld i Standsningen af Leverancen.

Kontrakten vedtoges i den nu foreliggende Form med 10 Stemmer mod 4

